

MATYÓ ÉRTÉKEK ÚJRA TÖLTVE

A tudatos szerepvállalás és
aktivitás jegyében

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Tartalom

Matyó értékek újra töltve

Történeti áttekintés, máig élő hagyomány

A mintaprojektet megvalósító intézmények bemutatása

Csatlakozás a Cselekvő Közösségek programhoz

A mintaprojekt céljainak ismertetése

Programelemek megvalósítása

- Matyó örökség tábor
- Képzeld el! irodalmi pályázat
- Képzeld el! képzőművészeti pályázat
- Képzeld el! design pályázat
- Matyó hímzés újra töltve
- Viseld magadon

A mintaprojekt eredményei

A mintaprojekt hatásai

A matyó örökség fenntarthatósága

A matyóság Magyarország egyik legjellegzetesebb néprajzi csoportja. A Matyó Népművészeti Egyesület és Mezőkövesd kulturális intézményei, szervezetei elhivatottságának, tudatos munkájának eredményeként számos elismerés övezi a matyó kultúra szellemi és tárgyi értékeit.

A nagy múltú örökség fennmaradása és fejlesztése érdekében elengedhetetlen a közösségek építése, a partnerség és a fiatal generáció bevonása. E cél elérését szolgálta a Cselekvő Közösségek mintaprojekthez való csatlakozás is, mely által az együttműködőknek több száz személyt sikerült bevonni és aktivitásra ösztönözni a programelemek megvalósítása során, nemtől és életkortól függetlenül.

Berecz Lászlóné, a Matyó Népművészeti Egyesület elnöke

Matyó értékek újra töltve

A Szentendrei Szabadtéri Múzeum Cselekvő Közösségek mintaprojekt felhívására a Matyó Népművészeti Egyesület ajánlatot nyújtott be, melyet a bírálók elfogadtak, így 2018-ban alkotópályázatok, gyermek kézműves tábor, hímző kurzus és a matyó viseletek népszerűsítésére irányuló programok valósultak meg.

Történeti áttekintés, máig élő hagyomány

Mezőkövesd Észak-Magyarország kisvárosa a Bükk-vidék déli szélénél, már az 1200-as években is lakott település volt. Kedvező földrajzi elhelyezkedése – az Alföld és az Északi-középhegység találkozásánál – segítette fejlődését az elmúlt évszázadok során. Mátyás király városi rangot adományozott 1464-ben a településnek, a husziták elleni harcban tanúsított hűségéért.

Mezőkövesd lakóit, valamint a szomszédos Tard és Szentistván lakosságát nevezik matyóknak. A népcsoport elnevezését feltehetően katolikus vallásossága miatt kapta a környező reformátusoktól, egy másik elmélet szerint pedig Mátyás királyt idézi a matyó elnevezés.

Mezőkövesd modern infrastruktúrával, gazdag kulturális értékekkel rendelkező, folyamatosan fejlődő város lélekszáma ma kb. 17.000 fő.

Matyóföld méltán híres máig élő mesés népművészetéről. „Mezőkövesd hagyományos kultúrájának közismertté válásában kiemelt szerepet kapott a hímzés és az annak felhasználásával megformálódott népviselet. E hímzés

virágkorát az 1896-os budapesti millenniumi kiállításon aratott óriási sikerétől számítják. A régi stílusú darabok piros-kék színezésűek. A minták sűrűek, tömöttek, teljesen kitöltik a felületet. Legjellegzetesebb elemük az úgynevezett "matyó rózsza". A leghíresebb mintatervező Kisjankó Bori, a "szá rózsás" jelzõt kapta, mivel õ alkotta a legtöbb rózsavariációt. A matyó népviselet töretlen népszerűségét annak köszönheti, hogy rendkívül elegáns. A nõk testhez simuló felsõrészt viselnek, a vállnál megemelt ujjal, derékban elálló fodorral. Szoknyájuk hosszú, fodros. A hosszú kötényt is gazdag hímzés díszíti. Egyedi a menyecskék által viselt kendõ, amelyen hatalmas pom-pomszerű díszek emelik egyenesre a fejtartást. A férfiak viseletének díszje a bő ujjú, széles hímzésű, olykor horgolt csipkével gazdagított lobogós ing.” www.matyofolk.hu

A XX. század elejétõl kezdve a matyó népművészet méltó reprezentánsa a magyar népművészet egészének. Számos elismerés övezi e lokális kultúrát. 2010-ben a Szellemi Kulturális Örökség Nemzeti Jegyzékére, 2012-ben az UNESCO Reprezentatív Listájára, 2013-ban pedig a Hungarikumok Gyűjteményébe vették fel – a Matyó Népművészeti Egyesület kezdeményezése és aktivitása eredményeképpen.

Mezőkövesd skanzen jellegű Hadas városrésze hitelesen őrzi az egykori életformát, a nádtetős házak, a korabeli mesterségek bemutatásával.

A mintaprojektet megvalósító intézmények bemutatása

A „Matyó értékek újra töltve” program gazdája, a Matyó Népművészeti Egyesület, a Népi Művészetek Házában – egyben székhely épületében - végzi tevékenységét. Az egyesület alapszabálya értelmében a magyar népi tárgykultúra és folklór értékeire épített szakmai és esztétikai szempontból egyaránt hiteles kézműves, népművészeti, népi iparművészeti munkát végez Mezőkövesden. Legfontosabb feladata a magyar – ezen belül különösképpen a matyó - örökség hagyományos értékeinek tovább éltetése. Az egyesületet a dél-borsodi régióban az egyik legjelentősebb kulturális szervezetként tartják számon. Tevékenységének hatása - rendezvények, bemutatók, vendégszereplések által az ország határain kívül is érezhető. Mivel a több mint 150 tagot számláló egyesület kezdeményezője, koordinátora és jelelő szervezete volt a matyó örökség nemzeti és nemzetközi jegyzékekbe (SZKÖ, UNESCO, Hungarikum) való felvételének, gondosan ügyel a tartalom, a megjelenítés és a képviselő minőségére.

Az 1991-ben alakult, 150 tagot számláló egyesület a térség egyik legnagyobb kulturális szervezete. Az egyesület a helyi kulturális örökség jövőbeni fennmaradásán és népszerűsítésén dolgozik. Számos amatőr művészeti csoportot, szakkört, klubot működtet, képzéseket, táborokat, fesztiválokat, rendezvényeket szervez.

Meghívásoknak eleget téve népi kézműves bemutatókat, kiállításokat rendez, néptánc műsorokat mutat be országszerte és külföldi országokban egyaránt. Mezőkövesden két intézményt – közösségi teret – üzemeltet, a városi önkormányzat tulajdonában lévő Táncpajta és az egyesület tulajdonát képező Népi Művészetek Háza.

Népi Művészetek Háza www.matyofolk.hu

Matyó Múzeum www.mezokovesdiregio.hu

Városi Könyvtár www.matyovk.hu

Községi Ház www.mezokovesdiregio.hu

A Matyó Népművészeti Egyesület által kezdeményezett mintaprojekt megvalósításához csatlakozó művelődési, muzeális és könyvtári tevékenységet végző intézmények Mezőkövesd város összevont kulturális szervezetének, a Mezőkövesdi Közkincs-tár Nonprofit Kft.-nek tagintézményei. Valamennyi szervezeti egység több évtizedes szakmai múlttal rendelkező, napjaink kulturális életét irányító és a település igényeit kiszolgáló programmal rendelkezik.

Az említett szervezetek mindegyikének stratégiájában, az alapító okiratában szerepel a helyi hagyományok – így a matyó népművészeti örökség ápolása, a mai kor igényeihez igazodó fejlesztése. E célkitűzés megvalósítását nagyszerűen szolgálta ezen együttműködésben megvalósuló mintaprojekt.

Az együttműködő partner szervezetek valamennyien befogadnak, segítenek, sőt működtetnek vagy pártolnak helyi közösségeket, melyek részben bejegyzett civil szervezetek, másrészt közös érdeklődési kör mentén szerveződött baráti körök, szakkörök, klubok.

Matyó Népművészeti Egyesület: Matyó Néptáncgyűttes, Százzrósás Néptáncgyűttes, Kézműves kör, Borsóka hímzőkör, Mérték kör, Néptánc szakkörök

Közösségi Ház: MASZK Társulat, Kertbarát kör, Nagymama Klub, Színészeti Egyesület, Egészség klub, Irodalmi Kávéház

Városi Könyvtár: Nyugdíjas Pedagógusok Klubja, Matyófüldi Művészek és Művészetpártolók Egyesülete

A fent említett közösségek tagsága több esetben átfedi egymást, tevékenységük is sok esetben egymásra épül, hiszen együttműködés nélkül elképzelhetetlen lett volna a stabil működés a mintaprojekt megvalósítása során is.

A kapcsolattartás elsősorban személyes konzultációkkal történt, de természetesen a gyors információ átadásra is szükség volt telefonon és interneten keresztül.

A program megvalósítása során bevonásra kerültek a helyi oktatási intézmények pedagógusai és tanulói is.

Csatlakozás a Cselekvő Közösségek programhoz

A hagyományőrző tevékenység mindig jelen volt Mezőkövesd kulturális életében. Az utóbbi években különös fontosságúvá vált a tudatos tervezés ezen a területen, mivel a matyó népművészet rangjának megtartása, az utánpótlás nevelése egyre nehezebb feladatnak bizonyul. A fiatalok bevonása és aktivizálása elkerülhetetlen a folyamat hosszú távú biztosítása érdekében.

Mintaprojektünk eredményei reményeink szerint e feladatra kínálnak adaptálható módszereket.

A mintaprojekt céljainak ismertetése

Tudatos szerepvállalás és folyamatos megújulás szükséges, mint például a Cselekvő Közösségek programhoz való csatlakozás, melynek a célja a matyó hagyományok megőrzése, a tudásátadás, a matyó népművészet értékeinek korszerű alkalmazása és a

hagyományőrző közösségekben való aktivitás növelése. Szükség van innovatív elképzelésekre, megvalósítandó tervekre és ehhez emberi erőforrás biztosítására, így hosszú távon élővé és fenntarthatóvá válik a matyó népművészeti örökség.

A cél, hogy a társadalmi aktivitás növekedést mutasson a hagyományőrzés területén. Mezőkövesden és a két másik matyó településen – Tard, Szentistván - a közösségi szerepvállalás erősödése, a települések önkormányzatai, kulturális intézményei és lakosai közötti kapcsolatok megerősödése, ezáltal az együttműködés kultúrájának magasabb szintre emelése valósuljon meg.

A matyóföldi közösségekben mindenki szerephez jusson a kulturális értékteremtésben, felfedezhessék tehetségeiket, tudást szerezhessenek vagy fejleszthessék a már meglévő képességeiket.

Programelemek megvalósítása

6 program elem valósult meg mintegy 100 fő aktív résztvevő bevonásával.

1. Matyó örökség tábor:

A mezőkövesdi örökség táborba 2018. június 25-29-ig vártuk a gyermekeket naponta 9 - 16 óra között különböző kézműves és aktivitást igénylő színes foglalkozásokkal. A Matyó Múzeum, mint programgazda változatos helyszíneket jelölt ki a foglalkozásokra a Hadas városrészben, Táncpajtában, Népi Művészetek Házában, Takács István Galériában, Városi Könyvtárban és természetesen a Matyó Múzeumban. Összesen 19 fő vett részt az öt napos

táborban. Kreatív feladatokon keresztül próbálhatták ki magukat, mint a mézeskalács, papírvirág, szélforgó, gyékény játék, sütemény, rongybaba, batikolt kendő és asztalterítő készítés szakemberek felügyeletével és segítségével. Az oktatást és a foglalkozásvezetést a négy együttműködő partner szervezet szakemberei vállalták magukra. Minden foglalkozáson és az ebédeltetésben egy-egy önkéntes segédkezett. A Takács István Galéria és az Iskolatörténeti Gyűjtemény megtekintése során, valamint a könyvtári és a múzeumi foglalkozások alkalmával interaktív formában, kvízzjátékok közben bővíthették ismereteiket. Mozgásban sem volt hiány, hiszen a különböző sportjátékok és néptánc foglalkozások segítettek kielégíteni a gyerekek igényét.

Édes, mézes kalácsok készítése nagy öröm volt a gyerekeknek

2. Képzeld el! irodalmi pályázat:

Milyen lesz a matyó népművészet szerepe a jövőben? A téma meghihlette a pályázókat. A programelem gazdája a Mezőkövesdi Közkincs-tár Nonprofit Kft. tagintézménye, a Városi Könyvtár volt. 9 pályázó küldte be a munkáját, melyet a zsűrizés időpontja előtt egy héttel már olvashattak a zsűritagok a könnyebb elbírálás és véleményformálás érdekében. Ebben a kategóriában is minőségi pályamunkák érkeztek, melyek közül több alkotás különdíjban részesült és nyilvánosságra került.

Matyó értékek kreativitással párosulva

Első alkalommal hirdette meg a Matyó Népművészeti Egyesület a „Képzeld el!” című pályázatot, mely során három kategóriában várták a pályamunkákat: képzőművészet, design és irodalom, mely utóbbira 9 mű érkezett. A három legjobban sikerült munkát díjazták, melyeket a Mezőkövesdi Újságban is megjelentetünk. Elsőként az alábbiakban olvashatják Koncz Edit: Az örökké nyíló virág című művét

Egyzet volt, hol nem volt, nem is olyan messze innen, élt egy kitaly. Volt neki egy fia is. Amikor a kitalyfi felnőtt, ideje volt, hogy megházasodjon. Az apja körül is nézett a környékbeli kitalyiságokban, eladósorban lévő kitalyisaszony után. De a kitalyfi kijelentette, hogy ő csak olyan leányt hajlandó feleségül venni, aki olyan vitágot hoz neki, amelyik soha nem hervad el. És az a leány lehet kitalyisaszony, betegisaszony, bántóisaszony, bármilyen nemes leány vagy éppen palást leány. A kitalyfnak nem tetszett az ötlet és csak csóválta a fejét, a kitalyfi azonban hajthatatlan volt. Kihátráltak tehát az országban a kitalyfi kitalyiságát.

Jötték is a palotába az eladó sorban lévő, szebbnél szebb leányok, voltak közöttük gazdagok, szegények. De bizony hiába

Ért hirtelen neked ajándékkal! Ez bizony soha nem hervad el, és nézd meg a körülötte helyet foglaló többi vitágot is!

A kitalyfi ámult-bámult a dúsan díszített kitényen, amelyen csak úgy bujjánortak a szebbnél szebb, gyönyörűséges vitárok. De a legszebbnek mégis csak a matyó füzéit találta.

– Micsoda pompázatos színek! – áradozott a kitalyfi.

– Ugye szép? – nevetett büszkén a leány. És tudt meg, kitalyfi, hogy mindegyik színek más jelentése van.

– Igenyleg? – csodálkozott el az ifjú.

– A kitényem fekete színe a földet jelképezi, amelyből a természet, az élet sarjad. A tócsa piros színe az örömit mutatja, a sálga vitárok és bírbók a Napta, a nyíltá emlékeztetnek minket. A kék szín a bánat és az elmúlás. A levelek és a virágok színe a természetet jelképezi.

Mezőkövesdi Újság XXX.évf.18 szám (2018.szeptember 6.)

3. Képzeld el! képzőművészeti pályázat

A pályázat témája szintén a matyó népművészet jövőbeni szerepe volt. A zsűri által sikeresnek ítélt művek kiállításra és díjazásra kerültek. A Közösségi Ház volt a pályázat felelőse. 11 pályázó munkája érkezett a felhívásra.

Részlet a kiállításból

4. Képzeld el! design pályázat

A program gazdája a Matyó Népművészeti Egyesület volt. A matyó motívumok megjelenésével például ajándéktárgyakon, vagy mai ruhadarabokon a fantázia szabad szárnyalása mellett bontakoztathatták ki magukat a pályázók. A legjobbnak ítélt tárgyak kiállításra és díjazásra kerültek. 20 fő pályázó vett részt e műfaji kategóriában.

Madaras matyó hímzéssel díszített nyakék és fülbevaló

Megjegyzés: A művészeti pályázati program eredeti címe a „Hogy képzeled?” kissé provokatív volta miatt a bonyolítás során „Képzeld el!” címre változott annak pozitívabb kicsengése miatt.

A három kategóriában meghirdetett pályázat egy közös felhívásban került a nyilvánosság elé. Így jobban kitűnt a program összetettsége, komolysága, sokszínűsége. A közzététel is egyszerűbbé vált ezáltal. Kötelező regisztráció előzte meg a pályázati határidőt, amely lehetővé tette, hogy előbb rálátás legyen a fogadtatás volumenére, ezáltal a további teendők pontosabban meghatározhatóvá váltak. Az együttműködő partnerek megállapodtak abban, hogy ki-ki a saját eszközeit (honlap, közösségi oldal, intézményen belüli kommunikációs rendszer, civil szervezetek tagsága) kihasználva népszerűsíti a pályázat lehetőségét. A Mezőkövesdi Újságban és a Montázs című kereskedelmi lapban is megjelent a felhívás.

A Cselekvő közösségek - aktív közösségi szerepvállalás EFOP-1.3.1-15-2016-00001 program
„Matyó értékek újra töltve” c. mintaprojekt keretében a Matyó Népművészeti Egyesület a Közkincs-fár NKFT intézményeivel együttműködve pályázatot hirdet

„KÉPZELD EL!” címmel.

A pályázat célja, hogy felhívja a figyelmet lokális értékeink továbbélésének fontosságára, valamint, hogy különböző művészeti ágak területén olyan új – elsősorban amatőr – alkotások születessenek, melyek a matyó örökség elemeinek jövőbeni szerepét helyezik középpontba a fantázia szabad szárnyalása mellett.

KATEGÓRIÁK:

1. **Irodalom** (vers, esszé, mese, novella, színdarab stb.)
2. **Képzőművészet** (grafika, festmény, kislasztika, fotó, video stb.)
3. **Design** (ajándéktárgy, ruhadarab, ékszer, használati tárgy stb.)

Korosztály (egyéni vagy csoportos)

1. diák (10 és 18 év között)
2. felnőtt (18 év fölött)

Pályázók regisztrációja: **2018. április 10-ig.** Pályamunkák beadási határideje: **2018. május 31.**
Díjazás: A legjobbnak ítélt pályamunkák publikálásra, kiállításra és díjazásra kerülnek.
Eredményhirdetés, díjkiosztás: a Matyóföldi Folklorfesztiválon 2018. augusztus 4-én.

Regisztráció, bővebb információ és konzultációs lehetőség

- **Irodalom kategóriában:** Városi Könyvtár Mezőkövesd, Madách u. 11.
Tel.: 49/411-439 E-mail: matyovok@externet.hu
- **Képzőművészet kategóriában:** Községi Ház Mezőkövesd, Szent László tér 24.
Tel.: 49/500-135 E-mail: kozkincstaras@gmail.com
- **Design kategóriában:** Matyó Népművészeti Egyesület Mezőkövesd, Kisjankó Bori u. 5.
Tel.: 49/411-686 E-mail: matyofolk@gmail.com

KÉPZELET©KREATIVITÁS©MATYÓSÁG©FANTÁZIA©GONDOLAT©ÖTLET

A MásRock zenekar egyedi ötlettel állt elő

Zenei kategória nem került meghirdetésre ugyan, de ebben a műfajban is érkezett egy pályamunka a Másrock zenekartól. Ezt a kezdeményezést a zsűritagok nagyon pozitívnak találták, ezért befogadták a bírálendő alkotások közé.

Munkában a zsűri

A zsűri látványos eredménynek ítélte a pályamunkák számát és kiemelte azok minőségét. 2018. június 13.-án a Népi Művészetek Házában (3400 Mezőkövesd, Kisjankó Bori u. 5.) került sor a pályamunkák zsűrizésére, amelyek értékelésénél az adott kategórián belül jártas zsűritag által javasolt szakmai szempontok voltak az irányadók.

Összesen 41 pályázó csoportos és egyéni munkái – 90 db - közül kerültek ki a díjazottak, a kiállításra kerülők és a kiesett alkotások.

Mezőkövesd Városi Könyvtár
7 perce · 🌐

A Matyó Népművészeti Egyesület és a Mezőkövesdi Közkincs-tár Nonprofit Kft. által meghirdetett "Képzeld el!" című pályázat irodalmi kategóriájának díjazott alkotásai. Gratulálunk a szerzőknek!

Kanca Esi | Az örökké nyíló virág
Egyszer volt, hol nem volt, nem is olyan messze innen, élt egy király. Volt

A Városi Könyvtár a Facebook oldalán is közzétette az irodalmi kategória legjobbjait

Pályázók, zsűritagok és szervezők találkozója

A Matyó Népművészeti Egyesület 2018. július 4.-én a Táncpajtában kötetlen beszélgetést kezdeményezett a „Képzeld el!” pályázók részére - akik mindannyian hagyományos értékeinket dolgozták fel vagy próbálták átörökíteni a mai igényeknek megfelelően. Lehetőség nyílt arra, hogy az alkotók megismerkedjenek

egymással, a zsűritagokkal és a szervező négy szervezet képviselőivel.

Az eredmények részleges ismertetésére került sor, valamint kihirdetésre kerültek a kiállításra, nyilvánosságra kerülő és a kiesett alkotások. Személyes beszélgetés során tanácsadásra is volt lehetőség az adott kategórián belül jártas zsűritaggal.

A beérkezett alkotások további sorsáról, nyilvánosságra kerülésük módjáról is beszélgettek a jelenlévők.

A pályázók közül hatan felajánlották, hogy a kiállítás rendezésében önkéntes munkát vállalnak.

Felvetődött, hogy a jelenlévők egy alkotóközösséget hozzanak létre, melynek célja a matyó örökség különböző műfajok szerinti felhasználásának további alkalmazása, egymás segítése és inspirálása.

A legkiválóbb alkotásokat felvonultató kiállítás megnyitására és a díjak átadására 2018. augusztus 3-án a Matyóföldi Folklórfesztivál megnyitóján került sor. Az ünnepségen a MASZK társulat – Mezőkövesd Amatőr Színjátzó Társulat – tagjai előadásában a díjazott irodalmi pályamunkákat hallgathatta meg a közönség, illetve a MásRock zenekar Otthon című dala is itt debütált.

Különdíjak kerültek kiosztásra

5. Matyó hímzés újra töltve:

A 2018. szeptember végén lebonyolított hímzés kurzus a matyó településeken élő érdeklődők részére szólt első sorban annak érdekében, hogy a hímzéstechnikák, szerkesztési alapismertetek megszerzését követően újszerű, mai igényeket figyelembe vevő tárgyak szülessenek.

A Matyó Népművészeti Egyesület által működtetett Borsóka hímzőkör vezetője és tagjai a program összeállításakor arra törekedtek, hogy tudjunk újat kínálni azoknak, akik már gyakorlottak, és kihívást azoknak, akik még most kezdik a szakmát felfedezni.

A tematikában szereplő, ritkábban vagy kevéssé ismert technikák és tájegységek felkeltették az érdeklődést 4 napon át mintegy 20 fő vett részt a programban. Ez azért is figyelemre méltó, mert várhatóan közülük 2-3 résztvevő csatlakozik majd a Borsóka hímzőkör tagjai közé.

Hamarosan megjelenik az Országos Kisjankó Bori Hímzőpályázat 2019. évi felhívása, az itt tanultak is kellő inspirációt jelenthetnek új pályamunkák elkészítéséhez.

6. Viseld magadon:

A helyi identitás, a közösséghez való tartozás egyik leglátványosabb kifejezője a magunkon viselt ruhadarab.

Manapság az eredeti matyó viseleteket ünnepnapokon, fesztiválokon, vallásos ünnepeken a hagyományőrző csoportok viselik. Egyre több azoknak a száma, akik saját részre készíttetnek viseletdarabokat és még többen vannak azok, akik az eredeti motívumokat stilizálva mai ruhadarabokra, kiegészítőkre alkalmazzák. Kampányunk célja az volt, hogy divatba hozzuk a nagy rendezvények alkalmával (Matyó Rózsa Ünnepe, Matyó Húsvét, Matyófüldi Folklorfesztivál, állami ünnepek stb.) az eredeti viseletek és stilizált ruhadarabok hordását.

Matyó motívumokkal díszített ruhákat szívesen hordunk manapság

Így vall munkásságáról Hrivnák Tünde divattervező:

„ A matyó hímzésvilág lelke a piros rózsa, mely zártabb szerkezetű, kerek virág és levél motívumokkal párosul. Egyedi tervezésű ruháink többnyire a piros, bordó, fekete, fehér és sötétkék színek kombinációiban készülnek. A hagyományokat alázattal tisztelő, de színeiben mégis újragondolt professzionális kézi hímzések eredetiségét a Matyó Népművészeti Egyesület garantálja, mely tökéletes minőségű alapanyagokkal párosul. A Matyónépművészet a Világörökség része.” <http://byme.hu/kollekciok-matyo>

A mintaprojekt eredményei

A mintaprojekt programelemei a helyi értékek tovább éltetését helyezték előtérbe. Fő szempont volt, hogy olyan módszereket alkalmazzunk, melyekben a tudás átadás korszerű módon történik sok gyakorlati instrukcióval és élményszerű információ szerzéssel.

A kultúra közvetítés három szakterületén (közművelődés, múzeumi tevékenység, könyvtári ellátás) tevékenykedő négy mezőkövesdi szervezet együttműködése nem volt újdonság a szereplők részére, viszont a Cselekvő közösségek programban kiteljesedett, magasabb szinten, a tudatosság és folyamatosság szintjén valósult meg.

A mintaprojekt a 2017. december 4. és 2018. október 5. közötti időszakban került megvalósításra.

A résztvevők a projekt alatt jelentős ismeretanyag birtokába kerültek, amelyeket felhasználva sikert érhetnek el egy-egy műfaj keretein belül. Ezen eredmények joggal feltételezzük, hogy a népművészethez való kötődés hosszú távon megmarad.

A helyi kulturális örökség – a matyó népművészet – elemeire épülő projekt elősegítette az identitástudat erősödését, a településhez és a helyi közösségekhez való kötődést.

A nyilvánosság, felhívások, tudósítások köszönhetően újra központi szerepet kapott a népművészet témája a helyi társadalomban.

A tudásátadás következtében a jövőben egyre több igényes és korszerű tárgy készül a népművészeti motívumok felhasználásával a megszerzett ismeretek birtokában.

Gyarapodik azoknak a helyi lakosoknak a száma, akik felelősen gondolkodnak a matyó népművészet jövőjéről és tesznek is a fennmaradás érdekében.

Összesen tíz 30 év alatti fiatal sikert ért el önkéntes munkára vagy folyamatos aktív szerepvállalásra bevonni a projekt alkalmával.

Értékes kínálat bővült a kisgyermek számára a nyári szünidőben való aktív időtöltési lehetőség.

A mintaprojekt hatásai

Az együttműködő szervezetek arra törekedtek a mintaprojekt programelemeinek megvalósítása során, hogy a közösségfejlesztés eszközeivel, növeljék a társadalmi aktivitást, a közösségi szerepvállalást, és hozzájáruljanak az esélyegyenlőség erősítéséhez.

Célcsoportoknál tapasztalt hatások:

Esetünkben a mintaprojekt célcsoportja a három matyó település (Mezőkövesd, Tard, Szentistván) lakossága volt. A matyó örökség fontosságának központi szerephez juttatásával tapasztaltuk, hogy a településeken működő hagyományőrző csoportok tevékenysége iránt megnőtt az érdeklődés, többen vannak azok akik e művészeti csoportok valamelyikében aktív szerepet vállalnának.

Várakozáson felüli volt a különböző műfajokban meghirdetett Képzeld el! pályázat sikere. Olyan társadalmi réteghez jutottunk közelebb ezáltal, amely eddig nem, vagy csak felületesen érdeklődött a hagyományok tovább éltetése téma iránt.

A megvalósító szervezetnél tapasztalt hatások:

A Matyó Népművészeti Egyesület 150 fős tagsága nem egyformán reagál különböző kihívásokra, a terhek viselése sem egyformán oszlik meg. A mintaprojekt megvalósítása során is akadtak olyan tagjaink, akiket nem tudtunk mozgósítani az egyes program elemek során. Jellemzőbb volt azonban, hogy nagy számú támogatóra, segítőre találtunk a szervezeten belül. Pl. a Képzeld el! pályázatra alkotással nevezők között megtaláltuk a Kézműves körünk tagjait, a Hímző tábor bonyolításában a Borsóka szakkör vezetőjét és tagjait, a Viseld magadon! kampányban a Matyó Néptáncgyűttes tagjai modellkedtek.

Még tudatosabb tervezéssel igyekezett a pályázat alkalmával is közösséget szervezni, olyan emberek megszólításával, akik hasonló felelősségteljes

gondolkodással, együttes munkával nyitottak a matyó népművészet múltját megőrizni, valamint jelenét és jövőjét fenntarthatóvá tenni. A mintaprojekt eredményességét is mutatja, hogy önkéntesek bevonásával sikerült több személyt megismertetni az egyesület munkájával. Az önkormányzattal, a kulturális intézményekkel és helyi vállalkozásokkal még szorosabb összefogás, együttműködés tapasztalható.

Az együttműködő szervezeteknél tapasztalható hatások:

Az egymást segítő szakmai együttműködésben rejlő erő a társadalmi ismertség, megbecsültség növekedését eredményezte. A megvalósító intézmények között hosszútávon fennmaradó együttműködés és további közös projektek sikeres és hatékony megvalósítása várható a jövőben.

A Matyó Népművészeti Egyesület és Mezőkövesd kulturális intézményei tudatosabban fejlesztik a lokális közösségeiket, amelyekbe bevonja a szomszédos matyó településeket, Tard és Szentistván intézményeit és lakosságát. A partnerek hatékony együttműködése által a meglévő közösségi erőforrások növekednek. A Cselekvő Közösségek mintaprojektben elért eredmények által tapasztalható pozitív változás, hogy a helyiek nem csak részt vesznek a programokon, hanem azok megvalósításához saját ötleteikkel és munkájukkal hozzájárulnak.

A matyó örökség és a projekt fenntarthatósága

„Kultúrát nem lehet örökölni. Az elődök kultúrája egykettőre elpárolog, ha minden nemzedék újra meg újra meg nem szerzi magának” – Kodály Zoltán

A Matyó értékek újra töltve mintaprojekt ideje alatt a programelemek megvalósulásával hívtuk fel a figyelmet a közösségi kezdeményezésekre, a társadalmi együttműködés hagyományban rejlő mai értékeire, az egyének önálló cselekvési szándékának fontosságára, a közösségteremtés szükségességére, és a közösségben végzett tevékenységek által adott és kapott élményekre.

A megvalósító intézmények együttműködése a projektmegvalósítás, projekt sikeres zárása után sem szűnik meg. A befejezést követően is vállalják a programelemek fenntartását, a projekt során elért eredmények hasznosítása és tovább gondolása mellett.

A mintaprojekt során megvalósult programelemek fenntarthatóságának biztosítása csekély befektetést igényel, hiszen a kulturális intézményekben az infrastrukturális, személyi és tárgyi eszközök rendelkezésre állnak.

A finanszírozás feltételei egyrészt pályázati források igénybevételeivel, valamint bizonyos elemek önköltségessé formálásával teremthetők meg.

A gyermekek részére évente szervezhető nyári kézműves tábor, amely nagyszerű időtöltést kínál a kicsiknek, a szülőknek pedig segítséget a szünidő tervezéséhez.

A Képzeld el! című pályázathoz hasonlóan két-három évente a matyó hagyományokat ápoló, tovább életető, különböző művészeti ágakban aktivitásra ösztönző pályázat hirdetése, amelyek eredményeképp új közösségek jöhetnek létre.

Hímző tábor vagy kurzus szervezése Mezőkövesden minden évben indokolt és aktuális, hisz tanulási lehetőséget biztosít az alapoktól a meglévő tudás fejlesztéséig.

Állami és városi ünnepeken, ünnepnapok, jeles évfordulókkal kapcsolatos események alkalmával a Viseld magadon kampánynak köszönhetően folyamatosan egyre több identitástudattal rendelkező személy és közösség hord majd helyi motívumokat hordozó ruhadarabot, mely hozzájárul a matyó örökség értékeinek továbbviteléhez.

Mintaprojektünk minden eleme adaptálható olyan intézményben, szervezetben, településen, ahol a helyi hagyományok ápolása stratégiai kérdésként jelenik meg.

Matyó Népművészeti Egyesület
3400 Mezőkövesd, Kisjankó Bori u. 5.

Tel.: 49-411-686

www.matyofolk.hu

**„Matyó értékek újra töltve” című mintaprojekt
megvalósítói:**

- Matyó Népművészeti Egyesület
- Mezőkövesdi Közkincs-tár Nonprofit Kft
intézményei:

Közösségi Ház

Matyó Múzeum

Városi Könyvtár

Kiadó: Matyó Népművészeti Egyesület

Szerző: Berecz Lászlóné

Szerkesztő: Gacsó Mónika

Készült: 2018-ban

a Cselekvő Közösségek– aktív közösségi szerepvállalás
EFOP-1.3.1-15-2016-00001 program támogatásával

Cselekvő közösségek – aktív közösségi szerepvállalás
EFOP-1.3.1-15-2016-00001